

A photograph of a middle-aged man with grey hair and a beard, wearing a beige sweater, walking from left to right. He is smiling slightly. The background is a solid blue wall. To his left, there is a red armchair. The lighting is soft and even.

Sweater, Norse Projects, 900 kr.
Bukser, Legends, 600 kr.

”Mit princip er: Prøv en masse af, og hvis det kører, så fortsæt ad den vej. Hvis det ikke kører, så prøv lidt mere. Og hvis det stadig ikke kører, så opgiv det. Det er meget logisk. Sådan har vi gjort det hele vejen med Absalon.”

LENNART LAJBOSCHITZ

”Det bliver jo meget filosofisk, men for mig er det her et spørgsmål om, hvad tilværelsen overhovedet handler om. Hvis man ikke har nogle værdier, så går det basalt set bare ud på at spise, sove, holde sig varm, forplante sig og that’s it. Så er livet ikke særlig sjovt. Men hvis du har noget, som du brænder for, og nogle værdier, du vil forsøge at leve efter, så løfter du tilværelsen og får et levende liv.”

LENNART LAJBOSCHITZ OM SIT NYE IVÆRKSÆTTER-LIV

Han har forvandlet en gammel kirke på Vesterbro til et moderne forsamlingshus og brugt 161 millioner kroner på nogle bygninger på Christianshavn uden rigtigt at vide, hvad de skal blive til i sidste ende. Lennart Lajboschitz blev verdenskendt, da han skabte Tiger, men efter at han solgte størstedelen af sine aktier, har han kastet sig over en række iværksætterprojekter, der er bundet op på missionen om at skabe menneskelige relationer.

Fortalt til ANDERS RYEHauge Foto ASGER MORTENSEN Styling MADs EMIL GROVE MøLLER og NIKOLAJ EGESTORP

MAN BLIVER først nødt til at forstå, at når man spørger mig, hvad jeg konkret vil med alt det her, er det naturlige for mig ikke at have noget svar på det. Mange af de beslutninger, jeg har truffet de seneste år, har været uden at vide, hvad der efterfølgende skulle ske. Det har mere været baseret på følelser end konkrete tanker. Selvfølgelig er der en årsag til, at jeg eksempelvis bruger 161 millioner kroner på nogle bygninger på Christianshavn. For det første fordi det er en fantastisk ejendom og et kæmpe privilegium at kunne købe den, men for det andet og mere vigtigt, fordi jeg har en idé om, at det kan blive rigtig godt. Men det betyder ikke, at jeg samtidig har visionen helt på plads.

Jeg har mødt mange gammeldags forretningsmænd gennem tiden, og de går altid op i at passe ind i habitten i overført betydning. Det hele handler om konventioner, dogmer, regler, kald det, hvad du vil. Der vil jeg sgu hellere være en flipper, der uden at have rammerne på forhånd siger: ’Hey, skal vi ikke prøve at lave det her fede projekt?’

Jeg tænder ikke på penge, jeg tænder på idéer. Det ved jeg så godt er rimelig nemt for mig at sige, for det er da totalt over-privilegeret. Men når jeg nu er havnet i den position, jeg er, synes jeg også, det er mit ansvar at gribe muligheden for at arbejde med de idéer, jeg virkelig tror på, for det betyder, at mit liv ikke bare bliver underholdning, men får en betydning.

DET VAR defekte paraplyer, der blev min anstødssten. Jeg startede med at reparere dem med min kone og sælge dem videre på

kræmmermarkeder i midten af 1980’erne. Når vi var i Jylland, satte vi prisen op, for de skulle altid prutte om den. Fordi det ikke altid regnede, udvidede vi til solbriller. Sådan gik det slag i slag, indtil vi en dag åbnede den første Tiger-butik.

Da jeg startede med forretning i sin tid, gjorde jeg det for at tjene penge, for at betale min husleje og for at sikre, at min familie kunne få noget at spise. Da jeg så opdagede, at det fungerede, begyndte jeg at kigge på de mennesker, jeg arbejdede med. Det blev en motiverende faktor for mig at sikre, at både de ansatte og kunderne fik en god oplevelse. Der er meget interessant psykologi i den slags. Da det også fungerede, begyndte jeg at spørge, hvad kan man lave for at nyudvikle det her? Jeg startede skæve projekter i Tiger-regi. Jeg åbnede sociale caféer i København, Genoa og Kyoto. Jeg begyndte at samarbejde med musikere om at udgive deres CD’er i Tiger og arbejdede sammen med Yoko Ono om lanceringen af en kunstbog. Mit fokus var, hvordan en kommerciel forretning og en kunstnerisk forretning kan hænge sammen og have glæde af hinanden. Hele den del blev mere og mere interessant for mig, men samtidig voksede firmaet og blev en administrativ byrde.

I 2012 havde vi 232 Tiger-butikker på verdensplan med en samlet årlig omsætning på 785 mio. kroner. Jeg blev meget *Tiger-manden*, og det ville jeg ikke være. I virkeligheden så jeg ikke mig selv som leder længere. Det blev for bekvemt. Jeg har altid bedst kunnet lide de spørgsmål, jeg ikke kan svare på, for så at arbejde mig frem til svaret. Jeg havde

brug for at komme ud på dybt vand. Til sidst besluttede jeg mig for at trække mig, og sammen år solgte jeg så størstedelen af mine aktier.

I den periode blev den britiske forfatter og motivational speaker Simon Sinek en enorm inspiration for mig. Jeg faldt over ham på TED Talks. Han lavede en *golden circle* med tre cirkler inden i hinanden. What, How og Why. Hans påstand er, at forretningsfolk godt ved, hvad de laver. Det er ydercirklen, det er *what*. De ved også, *how they do it*. Det er næste cirkel. Men hvorfor de egentlig gør det, altså det mere missionsdrevne, er der mange, der ikke ved. Det er den inderste cirkel. *Why*. Sinek argumenterer for, at de langvarige firmaer er dem,

der arbejder indefra og ud. Et eksempel er Apple, der siger, at de vil udfordre, hvordan folk bruger teknologi i dag, og det materialiserer de så på en lang række forskellige, nye måder.

For mig satte Sinek ord på noget, jeg ikke rigtigt kunne forklare før, men som jeg grundlæggende altid har følt. Han fik mig til at indse, hvad min egen mission var. Jeg kiggede på mig selv, og hvad der var vigtigt for mig. Det var min kone, mine børn, min familie og mine venner. De sociale relationer. Når man siger den slags, er det selvfølgelig bare postulater, men kun indtil du omsætter det til handling. Det blev min mission at virkeliggøre de værdier. Med mine projekter

› vil jeg være en katalysator – eller en tryllefjer, som jeg foretrækker at kalde det – for at andre kan leve deres værdier ud.

Man skal vide, at det, der kendetegner alle mine projekter, er, at de er bundet sammen af den samme klare mission om at socialisere med andre gennem handlinger. Men jeg kan gøre det på mange forskellige måder, om det er med Absalon, om det er med ombygningen af et gammelt badhotel i Hornbæk, eller om det er med bygningerne på Christianshavn. Mit *why* ligger fast. Fordi jeg solgte mine aktier i Tiger, har jeg fået mulighed for at føre det helt ud i vilde projekter. Så må *how* og *what* komme senere.

MIT PRINCIP er: Prøv en masse af, og hvis det kører, så fortsæt ad den vej. Hvis det ikke kører, så prøv lidt mere. Og hvis det stadig ikke kører, så opgiv det. Det er meget logisk. Sådan har vi gjort det hele vejen med Absalon.

Da jeg havde indledt salgsprocessen i Tiger, var der en af mine venner, en ejendomsmægler, der sagde til mig: 'Den her kirke er til salg, kunne det ikke være noget for dig?' Det var Absalons Kirke på Vesterbro, en fantastisk bygning, og da jeg havde set den, tænkte jeg, lad os købe den, og så købte jeg den. Jeg havde ingen idé om, hvad jeg skulle bruge den til. Man kan tænke på et meget konkret, funktionsmæssigt plan, og man kan tænke på et meget abstrakt, metafysisk plan. Det sidste har aldrig været svært for mig. Jeg havde kun min mission om at være en tryllefjer for, at andre kan leve deres værdier ud gennem handlinger, og det lignede Absalon et sjovt bud på. Resten måtte vi finde ud af undervejs.

Men der var selvfølgelig en ting, jeg vidste, og det var, at der skulle være bordtennis. Det vigtigste i tilværelsen er bordtennis, og jeg skal forklare dig hvorfor: Det består af et bord, der er 2,74 meter langt, 1,56 meter bredt, og du har en bold, der er fire centimeter i diameter. Hvis du ikke rammer bolden, skal du bukke dig ned og samle den op, og det er ikke så sjovt, så derfor lærer de fleste hurtigt at få den over på den anden side. Når du lykkes, må du selv bevæge dig over på den anden side, og så er du pludselig med i et spil Rundt om bordet. Det er skidesjovt, og det skaber socialt samvær.

For flere år tilbage var jeg tilfældigt kommet forbi et sted på hjørnet af 7th avenue og Christopher Street på Manhattan ved navn Fat Cat. Der var et jazzband, der spillede, men samtidig var folk fuldt optagede ved 15 bordtennisborde og 15 billardborde i den her kæmpekælder. Den afslappede stemning sammen med hele sammensuriet tiltalte mig virkelig meget, og det var jeg inspireret af, da jeg skulle finde på, hvad Absalon skulle være.

Jeg er ikke særlig vild med, at man laver noget, hvor man selv bliver betragteren. Hvor man kigger på nogen, der gør noget. Jeg tror, tiden er løbet fra det. Der er ingen, der gider traditionelle museer med montrere eller gallerier, hvor du bare kigger på kunst. Nøglen er at bringe dig i en tilstand, hvor

Skjorte, Won Hundred, 1.200 kr.
Bukser, Samsøe & Samsøe, 900 kr.
Sko, New Balance, 1.150 kr.

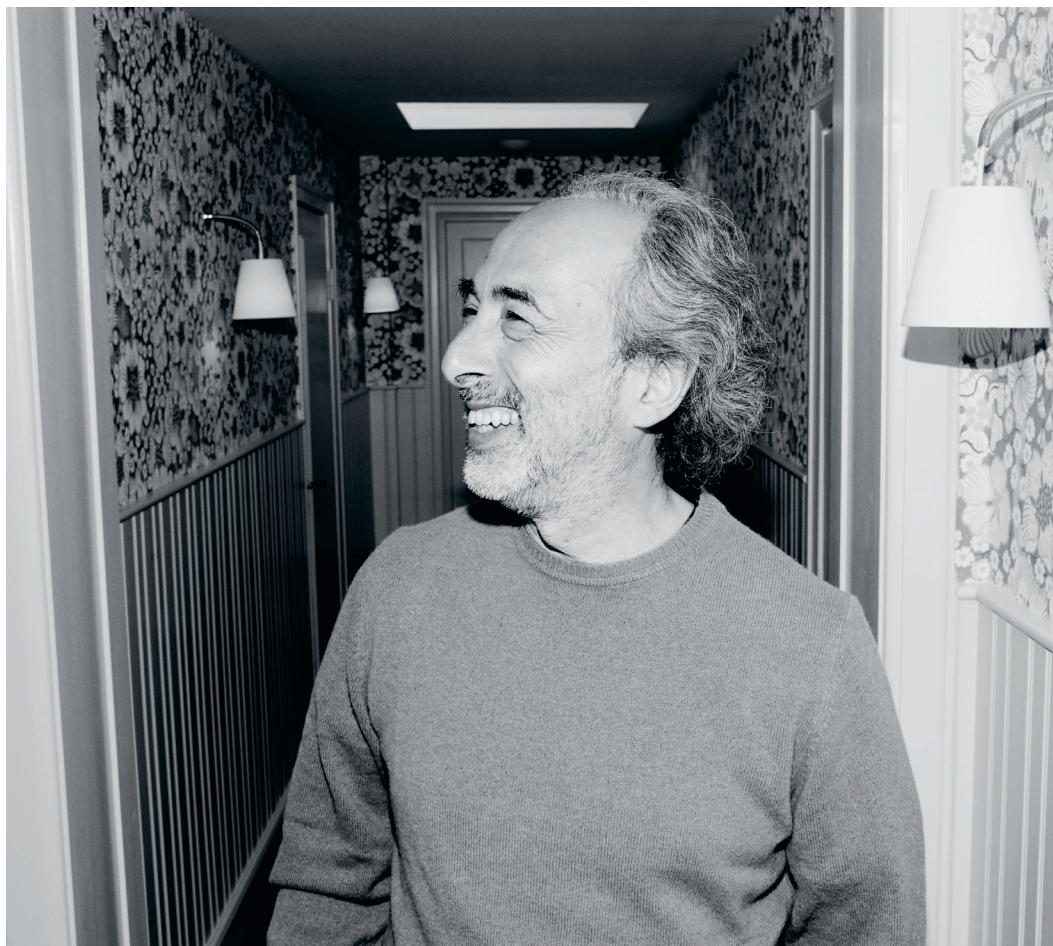
du selv er aktiv medspiller. I stedet for at du kommer til et foredrag, vil jeg have, du deltag i en diskussion.

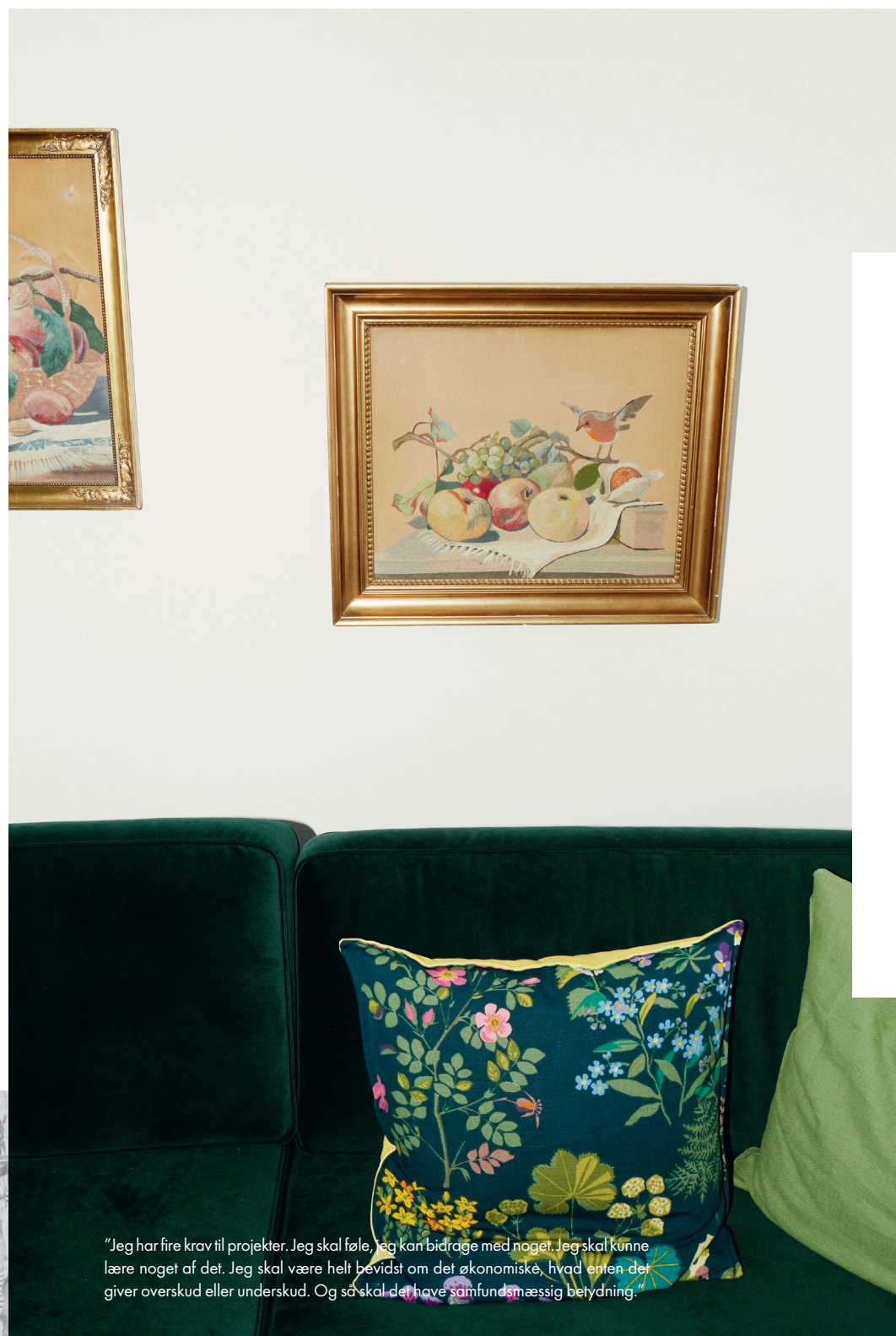
Nu har vi over 60 aktiviteter om ugen i Absalon. I starten var det meget os selv, der kom med idéerne, men med tiden er det langt mere blevet gæsterne. Der kom på et tidspunkt fire gutter, der godt kunne lide backgammon og spurgte, om de måtte lave en backgammonklub om tirsdagen. Så gjorde de det. Der kom flere og flere til, og pludselig kom de bedste backgammonspillere i Danmark også, og nu er det Danmarks største backgammonklub.

For mig er det absolut største, når to fremmede mennesker mødes over noget, som de selv er en del af, og til den relationsdannelse er bordtennis, backgammon og den slags fantastiske instrumenter. Jeg elsker den stemning, der bliver skabt i det uformelle.

DER ER TIT folk i Absalon, der spørger, hvor toilettet er, for det er lidt gemt bag en gul dør i kælderen. I starten var der flere, der foreslog, at vi satte et skilt op, men så sagde min kone, at det skulle vi ikke, for det var bedre, at folk spurgte efter det. I det øjeblik de gør det, er missionen om at skabe relation mellem folk opfyldt. 'Undskyld, ved du, hvor toilettet er?' 'Ja, lige bag den gule

"Jeg er lidt involveret i GoMore, lidt involveret i Jakob Scharfs intelligencefirma Certa, sidder i bestyrelsen for Filminstituttet, og så er jeg også stadig lidt inde over Tiger, og hvordan man bygger bro mellem erhvervslivet og kulturlivet. Derudover har jeg involveret mig i Carolineskolen i Hellerup. Jeg tror, Carolineskolen kan blive en inspiration for andre til at udfordre det traditionelle skolesystem. Jeg synes faktisk ikke, det er okay, hvad man udsætter børn for i en normal skole i dag. Børn lærer at gøre tingene for at gøre læreren glad. Jeg ønsker en skole, hvor man giver børn værktøjer til selv at udforske muligheder, og hvor motivationen i højere grad er til stede. Vores skolesystem er forældet, og det vil jeg gerne være med til at ændre."

"Det vigtigste i tilværelsen er bordtennis, og jeg skal forklare dig hvorfor: Det består af et bord, der er 2,74 meter langt, 1,56 meter bredt, og du har en bold, der er fire centimeter i diameter. Hvis du ikke rammer bolden, skal du bukke dig ned og samle den op, og det er ikke så sjovt, så derfor lærer de fleste hurtigt at få den over på den anden side. Når du lykkes, må du selv bevæge dig over på den anden side, og så er du pludselig med i et spil Rundt om bordet. Det er skidesjovt, og det skaber socialt samvær."

LENNART LAJBOSCHITZ

dør i kælderen.' Så er de to allerede venner.

Det var lidt samme tanker, der lå bag, da vi besluttede os for at have spisning i Absalon. Vi diskuterede, hvordan det skulle foregå, om det skulle være buffet eller a la carte. Men idéen om buffet røg, for så fjerner du dig fra fællesskabet for at gå op at hente matten, og når du kommer tilbage, skal jeg op at hente. A la carte røg også, for der er det *mig*, der bestiller *min* mad. Men fællesspisning er et instrument til at opnå missionen. Det er vidunderligt at se, når to mennesker, der ikke kender hinanden, sætter sig og spiser ved siden af hinanden, og den ene siger: 'Gider du række mig kartoflerne?', og pludselig falder de i snak, og der opstår et eller andet socialt bånd mellem dem. Det er så interessant for mig.

Vi har 250.000 gæster om året, over 50.000, der spiser her, og så sent som i januar solgte vi for 129.000 kr. kaffe. Vi har meget stor diversitet i publikummet. Det er ikke bare de unge, hippe på Vesterbro. Der kommer børn, unge, studerende, voksne, familier, ældre. De er sammen på tværs af alder. For mig er Absalon et skidegodt eksempel på, at ingen bliver marginaliseret. Parkinsonforeningen kontaktede os og sagde: 'Vi danser lidt specielt, så vi vil gerne holde en fest for os selv'. Der måtte vi sige, I er velkomne til at holde fest, men det er åbent for alle. Det blev en skidesjov aften, for alle danser jo forskelligt. Selv marginalisere-

de mennesker føler sig ikke marginaliserede i Absalon.

Da vi startede op, gav jeg det to år til at gøre det bæredygtigt. Jeg vil gerne kunne gøre det til en inspiration for andre, så lignende initiativer kan sprede sig over landet. Hvis det giver underskud år efter år, vil folk sige: 'Ja, det kan du sagtens sige, Lennart, men det er også, fordi du har råd til det. Hvad med os andre?' Det er ikke planen, at der skal blive overskud, det skal bare gå i nul. Vi er i år tre nu, og det kører ærlig talt elendigt økonomisk. Vi har truffet et aktivt valg om ikke at have frivillige, da vi vil drive Absalon på almindelige markedsvilkår. Alle er lønnede under normale forhold, og da vi har åbent fra kl. 7 til kl. 24 i hverdage og til kl. 02 i weekenden og sælger mad til 50 kroner, en flaske vin til 100 kroner og kaffe til 10 kroner, kommer der ikke så mange penge i kassen. Men vi har oplevet 50 procent økonomisk fremgang hvert år, og jeg vil meget gerne have, det lykkes. Så det ikke bare bliver en rigmands feel good-idé.

FOR MIG handler iværksætteri i høj grad om, hvilke muligheder der dukker op, og inden for de rammer må jeg så forholde mig til, hvad man kan få til at ske. Da jeg fik mulighed for at købe Søkvæsthuset og det gamle Orlogsmuseum på Christianshavn, tænkte jeg: 'Hvor heldig er man lige, at man kan blive ejer af de her skønne bygninger.' Jeg er

”Efter oliekrisen i 70’erne kom der stor arbejdsløshed, og når man spurgte folk, hvad de gerne ville, var svaret, at de ikke ville være arbejdsløse. Det var ikke indhold, der styrede det, men frygt. Det svar ville ikke give mening i dag. Det er ikke længere nok bare at gå på arbejde i slips og habit og udfylde en rolle. Folk har et ønske om noget større, man forholder sig til mange ting i tilværelsen på en langt mere personlig måde i dag. Her tror jeg, at virkeliggørelsen af nogle værdier er vigtig. Det vil jeg gerne være med til at skabe en ramme om med mine projekter.”

› vokset op på Amager og er en rigtig amagerdreng, men min mor arbejdede på Kofoeds Skole, dengang den lå på Christianshavn, og Atlantic Bio lå der, så jeg kom der rigtig meget som barn. Jeg elsker kanalen og hele den her stemning, der ikke er domineret af turister, men af de her gamle christianshavner, der har deres meninger om alt. Jeg synes, Christianshavn er det fedeste.

Efter at jeg har købt bygningerne, har spørgsmålet så været: Hvad kan man lave her? Det eneste, jeg rigtigt ved endnu, er, at det i Kanalhuset, som før hed Søkvæsthuset, kommer til at handle om at eksperimentere med, hvordan vi mennesker bor sammen i fremtiden. Der bliver der en form for bed & breakfast i kælderen, en form for gæsteboliger og restaurant i hovedbygningen, og der kommer nok til at være noget iværksætter i på loftet.

Vi var rigtig, rigtig kloge med vores idéer i starten, indtil der var en, der sagde:

’Det lyder alt sammen godt, men sådan vil jeg ikke bo.’ Så nu har vi taget det på os selv til at starte med, og i begyndelsen af næste år flytter vi alle sammen ind. Mig, min kone, børn, børnebørn, min mor på 91 år og en flok venner i det ene hus.

Hele den her tanke om, at vi kan være sammen på tværs af generationer, tiltaler mig meget. Man har lavet forsøg flere steder, især i Holland, hvor man både har prøvet med studerende, der bor med ældre, og man har lavet børnehaver, der lå ved plejehjem. Jeg har selv en idé om, at jeg rigtig gerne snart vil åbne en restaurant, som styres af folk over 80 år og børn under 10 år. Det bliver børnearbejde på den gode måde. Når jeg ser min mor på 91 år lave mad med sit oldebarn på fem år, sker der noget magisk. For oldebarnet forstår godt, at oldemor ikke hører så godt, og det går lidt langsommere, og oldemor forstår godt, at oldebarnets begrebsverden er en anden. Når de laver pan-

”Jeg får tit tilbudt gode projekter, men jeg siger konsekvent nej, for jeg kan ikke overskue mere. Der er kun 24 timer, og jeg har rigeligt at se til og ønsker ikke mere. Hvis jeg skal være helt ærlig, har jeg for meget at se til, så det bliver rart, når noget af det lægger sig lidt. Jeg skal ikke have mere på paletten.”

Sko, New Balance, 1.550 kr.

dekager sammen, er det ren magi for mig. Jeg vil lave en restaurant på den måde. Hvor børnene tegner menukortene, og de sammen laver maden. Så kan det godt være, at der er hul i pandekagen, og den ikke er så pæn, men der er sgu ægte følelser i det.

De to gamle hoteller, vi har købt i Hornbæk, kommer til at handle om at lave en ny type hotel. Vi har totalt ombygget et gammeldags badhotel, så der ikke længere er to værelser, der er ens, alt inventar er nøje udvalgt og bl.a. købt på auktioner og markeder. Det er i høj grad bygget på samme idéer som Absalon med fællesspisning hver aften og en masse aktiviteter. Det er meningen, at det samtidig skal benyttes af de lokale. Jeg er smadderspændt på, hvad der sker i Hornbæk, for det er et udviklingsprojekt. Men jeg synes, det kunne være helt vildt sjovt, hvis der kommer en gæst fra Japan, der bliver gode venner med Arne fra byen, som viser ham sin have eller tager ham med ud på sin fiskekutter. Det ville være så fedt, hvis de to verdener mødtes lige der.

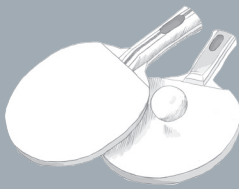
HVIS JEG MÅ være en smule politisk, så lever vi i dag i en verden, hvor vi skal forholde os til rigtig mange ting, der er meget, meget svære at forstå. I hvert fald for mig. Hvad er EU-lov, og hvad er nationallov? Hvad er forskellen på 50 milliarder og fem milliarder? Det hele er meget komplekst, og samtidig taler politikerne et sprog, så man aldrig forstår, hvad pokker de egentlig siger. Hele den kompleksitet har gjort, at vi borgere er blevet distancerede fra politikerne. Det er ikke særlig godt for vores demokrati,

at der er kommet en afstand mellem os og vores politikere, men det fede er, at det har medført en græsrodsbevægelse, hvor vi selv griber magten, selv tager initiativet.

Jeg er gammel nok til at kunne huske 1970’erne, hvor vi var tusindvis af mennesker, der gik i demonstrationer sammen og havde en holdning til samfundet og beslutningerne. Hele den tid blev efterfulgt af en lang periode, der mere eller mindre var funderet i et stort samfundsmæssigt egotrip.

Men som jeg ser det, er det heldigvis ved at være slut på nogle områder. Den magt, man normalt giver politikerne, er folk begyndt at tage tilbage til sig selv. I Bergmans Fanny og Alexander er der en scene til sidst med en lang monolog, hvor moralen er, at der sker en masse ting i den store verden, der er meget, meget svært for det enkelte individ at gøre noget ved, men hvis man tager ansvar i den lille verden, kan det sprede sig til den store verden. For i den lille verden har vi mulighed for at bidrage med noget og gøre, hvad vi tror er rigtigt.

Jeg tror, vi er på vej ind i en tid, hvor folk opdager, at vi har mulighed for at virkeliggøre, hvad der er vigtigt os selv. Absalon har rigtig meget succes, og jeg tror, det er, fordi det rammer noget i tiden. Jeg synes, jeg kan mærke, at folk vil hinanden mere igen. For mig er Absalon meget folkeligt, og med det mener jeg ikke den platte folkelighed, men den kloge, menneskelige folkelighed. Når det er godt vejr, og der sidder 200 mennesker foran Absalon og spiser sammen, hygger sig og lærer hinanden at kende, så er det helt vildt meningsfuldt for mig. ■

BORDTENNIS SOM FILOSOFI

Der er få sportsgrene, der er så let tilgængelige som bordtennis. Du kan spille bordtennis på alle planer. Fra den allermest konkurrencemæssige og elitære udgave, hvor du skal have det rigtige tøj og udstyr, til den allermest enkle, hvor du kan finde en bordplade derhjemme, bruge bøger som net og bat, og så skal du faktisk bare have bolden, så er du i gang. Som barn spillede jeg i skolen og blev så glad for det, at jeg begyndte at spille i klub, og siden blev jeg bordtennistræner selv.

Det lyder måske tosset, men for mig er bordtennis også blevet en måde at anskue tilværelsen filosofisk på. I bordtennis har det betydning, hvordan du bruger kroppen. Det hjælper ikke, du tager battet frem, hvis du samtidig træder et skridt tilbage, for så ophæver du fremdriften. Det handler om entydighed. Det har haft stor betydning for mig og min måde at tænke på. Samtidig handler det i bordtennis om én ting, og det er at fokusere på bolden. Resten er intuitivt. Hvis du ikke holder dit fokus, begynder det at skride, men du spiller det intuitivt. Det lyder spidsfindigt, men den tanke bruger jeg meget som inspiration til iværksætteri.